10.ÜNİTE

TYT Orta ve İleri Düzey Türkçe Soru Bankası

Cümle Türleri

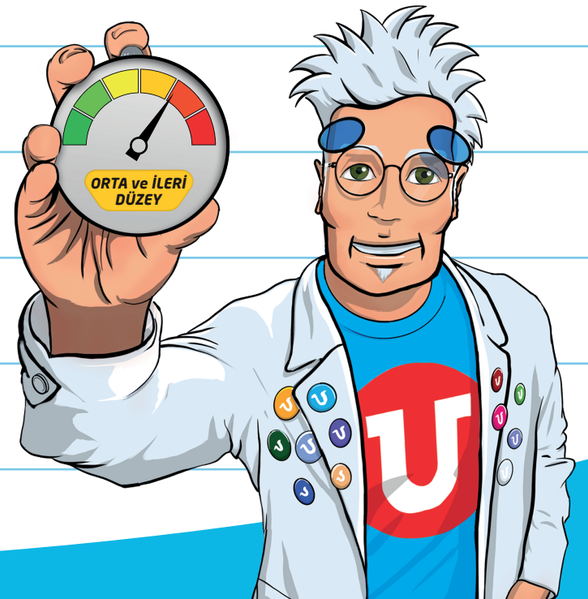

FATMA GÜL ÖRS

ABONE OL

CÜMLE TÜRLERİ

ANLAMLARINA GÖRE CÜMLELER:

Olumlu cümle:

- Yüklemin bildirdiği eylem yapılmış ya da yapılacaksa cümlede iletilen yargı olumsuzlanmamışsa bu tip cümleler anlamca olumludur.

UZMAN YAYINLARI

Örnek:

- Öğleden sonra arkadaşlarla Kahve Bahane'de oturacağız.
- Kazada aracı kullanan kişi hayatını kaybetmiş.
- Bizi görmezden geldi.
- Bugün hava çok güzel.

UZMAN YAYINLARI

Olumsuz cümle:

- Yüklemin bildirdiği eylem yapılmamışsa-geçmişte kalmışsa yapılmayacaksa ya da cümlede iletilen yargı olumsuzlanmışsa bu tip cümleler anlamca olumsuzdur.

Örnek:

- Herhangi bir konuda ondan yardım istemem.

- Dün iyi değildim.

UZMAN YAYINLARI

Soru cümlesi:

- Bilgi almak, kuşku gidermek amacıyla kurulur.

Örnek:

- Akşam niçin gelmedin?

UZMAN YAYINLARI

Sözde soru cümlesi:

- Soru cümlesi yanıt ister ancak biçimce soru cümlesi olduğu hâlde yanıt istemeyen cümlelere söz- de soru cümlesi denir. Bu tip cümleler dilimizin çok yönlülüğünün-renkliliğinin somut bir örneğidir.

Örnek:

- Ben sana kırılır mıyım hiç?

- Hani ey gözyaşım akmayacaktın?

UZMAN YAYINLARI

CÜMLEDE ANLAM - BİÇİM İLİŞKİSİ:

- Bir cümle anlam –biçim bakımından incelenirken o cümleye iki farklı açıdan bakılmalıdır.

Anlam bakımından :

Biçim bakımından :

UZMAN YAYINLARI

★ UYARI : YÜKLEMDE aşağıda belirtilen ek ve sözcükler YOKSA cümle biçim bakımından OLUMLU, VARSA OLUMSUZDUR.

- "me, ma"
- "sız, siz, suz, süz"
- "yok"
- "değil"

UZMAN YAYINLARI

Aşağıdaki cümleleri anlam ve biçim yönünden değerlendirelim :

- Sedef bugün oldukça keyifsizdi.
- Önerdiğin kitabı henüz okumadım.
- Kapıyı açtığımda onu karşımda gördüm.
- Bugün doğru dürüst müşteri yok.
- İçtiğimiz çorba tuzsuzmuş.

UZMAN YAYINLARI

Aşağıdaki cümleleri anlam ve biçim yönünden değerlendirelim :

- O, senin zannettiğin gibi bir insan değil.
- Seni anlamıyor değilim.
- Ne İsmet'le ne de Zeliha'yla görüşüyorum.
- Mağazada yok yoktu.

UZMAN YAYINLARI

YÜKLEMİNE GÖRE CÜMLELER:

Eylem(Fiil) cümlesi :

- Yüklemi fiil(eylem)olan cümlelerdir.

Örnek:

- Onu iki gündür büromda bekliyorum.
- Bana iki gün önce Adana'dan telefon etmişti.
- Otobüs sabaha karşı Kars'a vardı.

UZMAN YAYINLARI

İsim(Ad) cümlesi :

- Yüklemi isim soylu sözcük olan cümlelerdir.

Örnek:

- Bu roman, yazarın okuduğum ilk kitabıydı.
- Bütün çabası onu mutlu görmek içindi.
- Amacı, okulu iyi bir dereceyle bitirmekti.
- Onu son gördüğümde evde değildi.
- Buralarda eskiden çok güzel evler vardı.

UZMAN YAYINLARI

ÖGE DİZİLİŞİNE GÖRE CÜMLELER:

Kurallı (Düz) cümlesi :

- Yüklemi sonda olan cümlelerdir.

Örnek:

- Ülkemiz, ormanlar bakımından gittikçe fakirleşiyor.

UZMAN YAYINLARI

Devrik cümlesi :

- Yüklemi sonda olmayan cümlelerdir.

Örnek:

- Anlıyorum senin ne demek istediğini.

Eksiltili cümlesi :

- Herhangi bir nedenle yüklemi olmayan cümlelerdir.

Örnek:

- Karşımızda geniş ve yemyeşil bir ova...Onun tam ortasında küçük ama güzel bir göl...

UZMAN YAYINLARI

YAPISINA GÖRE CÜMLELER:

Basit cümle :

- Tek yargı içeren cümlelerdir.

Örnek:

- Sözlerime içten içe gülüyorlardı.

- Bahçenin ana kapısından, üstü başı perişan, zavallı bir adam elinde eski, yırtık bir torbayla içeri girdi.

UZMAN YAYINLARI

Birleşik cümle :

- Yüklemi sonda olmayan cümlelerdir.

Girişik birleşik cümle:

- Yüklem dışında fiilimsi içeren cümlelerdir.

Örnek:

- Çocukların sağlıklı büyümesi için gayret gösterilmeli.Kimsenin kalbini kırmadan görevini yaptı.

UZMAN YAYINLARI

İç içe birleşik cümle:

- Alıntı cümle içeren cümlelerdir.

Örnek:

- İçeriye girerken duyduğum, dışarıda bekle, sözü beni korkuttu.

UZMAN YAYINCILIK

Şartlı birleşik cümle:

➜ -se, -sa eki alan cümledir.

Örnek:

➜ Sınava iyi hazırlanmışsa onu mutlaka kazanır.

Ki'li birleşik cümle:

Örnek:

➜ Anladım ki o da beni seviyormuş.

UZMAN YAYINLARI

BAĞLANIŞLARINA GÖRE CÜMLELER:

Sıralı cümle :

- Birden fazla cümlenin birbirine virgül veya noktalı virgülle bağlandığı cümlelerdir.

Örnek:

- Çocuklar kar topu oynuyor, anneleri onları izliyordu.

- Ayağa kalktı, kapıya doğru ilerledi, ceketinin yakalarını kaldırdı.

UZMAN YAYINLARI

Bağlı cümle :

- Birden fazla cümlenin bağlaçla bağlandığı cümlelerdir.

Örnek:

- Seni çağırdım çünkü sana bir haberim var.
- Ne konuyu biliyorsun ne öğrenmeye çalışıyorsun.

UZMAN YAYINLARI

Karışık Örnekler:

- Kampanyaya katılmak isteyenler, fırtınadan veya yağmurdan devrilen ağaçların gövdelerini raf şeklinde oyup bunları kaldırımlara yerleştiriyorlar.

- Kahvaltı soframız birkaç çeşit gül reçeliyle bezenir, gül reçellerinden hangisinin daha güzel olduğu konusunda sohbetler edilirdi.

- Cansu ekip arkadaşlarına, "Gelecek hafta pazar günü de çalışmak zorundayız." dedi.

- Siz bu konuda bize güvenirseniz inanın her şey istediğiniz şekilde olur.

- Sabah erkenden yola çıkmalıyız çünkü akşama orada olmamız gerek.

UZMAN YAYINLARI